

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 9, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 338.2:639.2/3

*О. В. Демчук,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки підприємства
Керченський державний морський технологічний університет*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ РИБНОЇ ГАЛУЗІ ЯК ВИРОБНИЧОЇ СИСТЕМИ

*О. V. Demchuk,
Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department "Economics of Enterprise" Kerch State Marine Technical University*

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT STRATEGY OF FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES OF THE FISHING INDUSTRY AS A PRODUCTION SYSTEM

На підприємствах рибної галузі склалася специфічна структура операційної стратегії, яка відображає особливі пріоритети організаційного управління виробничих операцій. Варіативний вибір розвитку галузі: або улов риби, або відтворення рибної продукції та операційні можливості в умовах сезонного і зонального виробництва. Оптимізація ключових напрямків діяльності цілком визначає поведінку фінансово-господарської діяльності підприємств рибної галузі. Рівень оптимізації фінансово-господарської діяльності у величезній мірі залежить від системи управління виробничими ресурсами, тобто операційної стратегії.

At the enterprises of the fishing industry has developed specific structure of the operating strategy that reflects the priorities of the special organizational management of production operations. Range of variability of the sector: either catch fish or reproduction of fish production and operational capabilities in conditions of seasonal and area of production. Optimization of the key activities of the whole determines the behavior of financial and economic activity of the fishing industry. The optimization level of financial and economic activity is largely dependent on the management of productive resources, that is, the operating strategy.

Ключові слова: *виробнича система, технологічна система, логістична система, управління фінансово-господарською діяльністю, рибна галузь, операційна стратегія, життєвий цикл, фінансова стійкість.*

Keywords: *production system, the technological system, logistics system, management of financial and economic activities, the fishing industry, operating strategy, life cycle, financial stability.*

Постановка проблеми. Основні цілі розвитку виробничої стратегії полягають, по-перше, в правильному визначенні на основі найважливіших пріоритетів, які, як правило, з'ясовуються в результаті проведення маркетингових досліджень конкретних вимог до операцій та, по-друге, у розробці планів, які гарантують, що операційні можливості виявляться достатніми для виконання цих вимог.

Аналіз досліджень і публікацій. Питаннями вивчення проблем розвитку стратегії та аналізу в різних галузях економіки на різних рівнях займався широке коло вчених, серед яких можна назвати наступних: Б.А. Анікін, А.І. Семененко, В.І. Сергєєв, І.М. Карп, В. Яковлев. Однак питань розвитку стратегії в рибній галузі України та АР Криму не було приділено достатньої уваги.

Мета статті. Метою даної статті є оцінка перспектив розвитку стратегії управління фінансово-господарською діяльністю рибної галузі України на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Операційна стратегія не може реалізовуватися ізольовано, вона повинна бути пов'язана з споживачами (по вертикалі) і з іншими елементами структури галузі (по горизонталі).

На думку професора Скіннера, компаніям, працюючому в новому сучасному контексті напруженої глобальної конкуренції, необхідно не тільки нарощувати кількість нових технологій, але і реконструювати всю систему освоєння нової продукції, таким чином, щоб вона відрізнялася і була більш ефективною в порівнянні з тими системами, які використовуються будь-якими їх конкурентами (рис. 1). [3, с. 15].

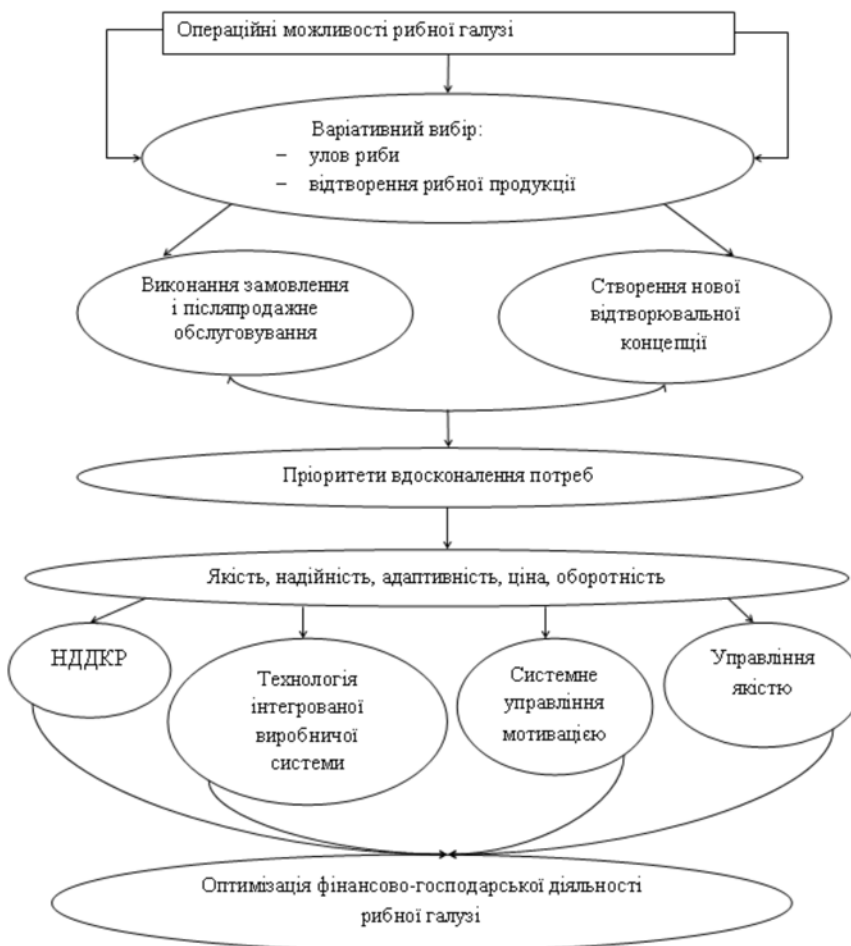

Рис. 1. Технологічна схема управління фінансово-господарської діяльності рибної галузі

Операційні можливості включають технологію персоналу. Технологічна система рибного господарства досить складна, вимагає особливих навичок і мотивації до управління. Виробничі потужності потребують оновлення та модернізації. Оборотність найбільш мобільних активів сповільнюється, це призводить до продовження виробничого циклу.

У рибній галузі ефективність виробничих процедур пов'язана з центрами фінансової відповідальності, які можна визначити як ефект управління ліквідністю і рентабельністю.

Досліджуючи виробничі процедури по етапах життєвого циклу рибного виробництва, можна отримати 5 етапів руху в оцінці результативності рентабельності та фінансової стійкості. Виробничі процедури будуть розподілені відповідно з життєвим циклом руху товару (рис. 2).

I етап - дослідження і розробка. Виробнича процедура забезпечується проведенням маркетингових досліджень стану ринку, оцінкою ступеня зовнішніх і внутрішніх загроз, вдосконаленням логістичних процедур.

На даному етапі накопичується інформація, необхідна для формування таких центрів фінансової відповідальності, як зв'язаний ефект управління ліквідністю.

II етап - виведення товару на ринок. Тут відбувається повільне зростання об'єкта, коли значні витрати ще не забезпечені прибутком, фінансово-господарська діяльність нейтральна. Для цього етапу характерний центр відповідальності - зв'язаний ефект управління ліквідністю. Виробничі процедури другого етапу забезпечується безпосередньо процесом формування продукту, в нашій ситуації виробництвом рибних продуктів і уловом риби.

У даній ситуації важливий правильний вибір технології виробництва, який пов'язаний з періодом операційного циклу. Тоді ми можемо зробити висновок, що зв'язаний ефект управління ліквідністю пов'язаний з оптимальним значенням операційного циклу.

III етап - етап зростання. На даному етапі товар розширює свої можливості на ринку. Покупець зацікавлюється товаром, розширюється купівельна спроможність.

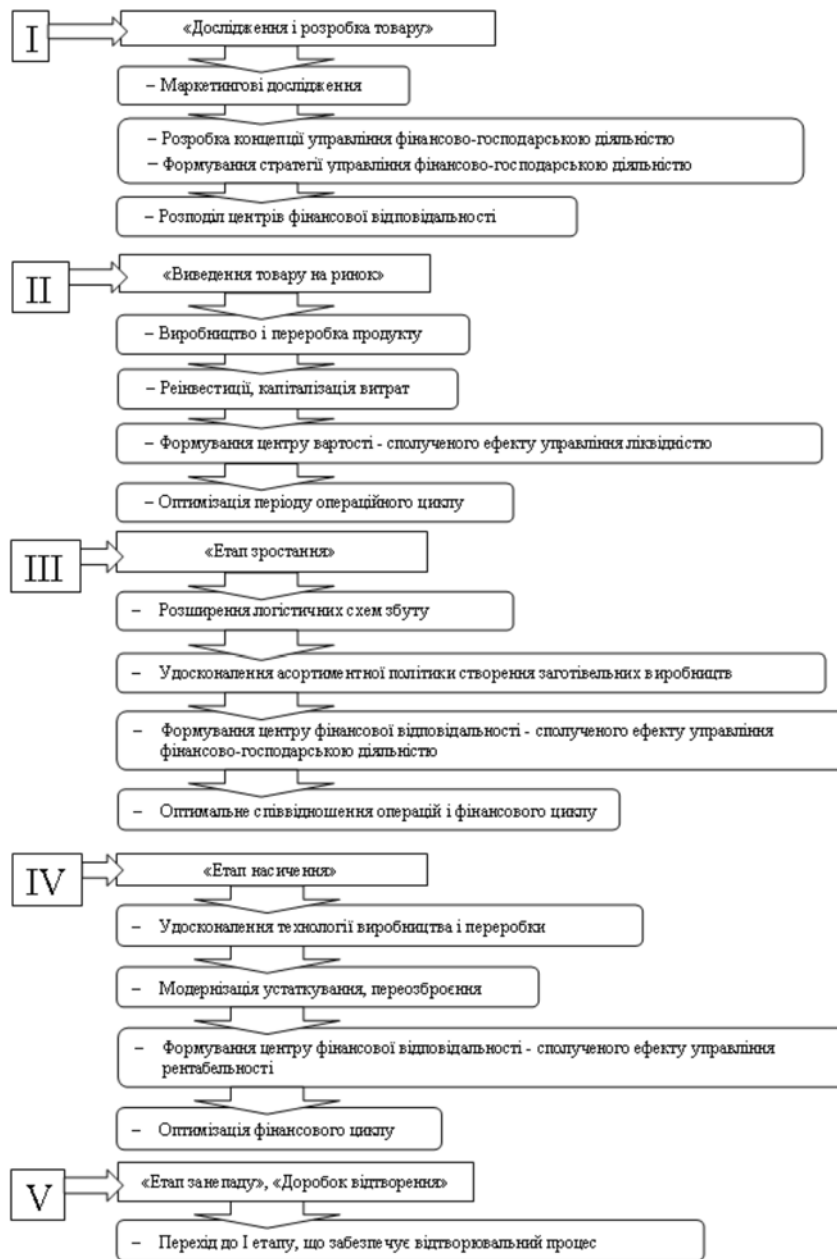

Рис. 2. Виробничі процедури рибної галузі на етапах життєвого циклу за центрами фінансової відповідальності

Для даного етапу доцільно віднести такий центр управління, як зв'язаний ефект управління фінансовою стійкістю. Виробничу процедуру забезпечено розширенням використання логістичних схем збуту продукції. У рибному виробництві це пошук каналів реалізації, удосконалення асортиментної продукції, створення заготовельних виробництв, які формують запаси і незавершене виробництво. У даній ситуації необхідно дослідити співвідношення операційного та фінансового циклу виробництва.

IV етап - етап насичення. Етап зрілості товару, характерний періодом стабілізації. Для цього етапу характерний такий центр фінансової відповідальності, як зв'язаний ефект рентабельності. Виробничу процедуру даного етапу забезпечено проведенням модернізації, вдосконалення технології переробки.

V етап - етап занепаду. На даному етапі необхідні введення нових інноваційних технологій, що забезпечують якісний перехід до першого етапу для забезпечення безперервної умови відтворювального процесу. Це етап перехідного значення якості продукту. Якщо йому не поставити певне значення майбутньої оптимізації, він буде мати характеристику «занепаду» зниження ефективності діяльності.

Розподіл центрів фінансової відповідальності відповідно з виробничими процедурами життєвого циклу забезпечує формування цілісної системи управління фінансово-господарської стійкістю рибної галузі.

У 90-х роках цього століття відбувся різкий сплеск інтересу до методів і концепціям управління виробничими процедурами, які супроводжуються зростанням пропозицій спеціального програмного забезпечення. Крім складання такої програми, необхідно раціонально розподіляти ресурси між усіма ланками системи та контролювати їх використання. Завдяки сучасним програмам з'являється можливість з максимальною оперативністю визначати чи мало місце надлишкове виділення ресурсів або витрачання ресурсів у більшому обсязі, ніж передбачено [2, с. 73].

Специфіка рибного господарства полягає в тому, що вона являє собою складну систему з різноманітними економічними зв'язками. Міжгалузеві зв'язки рибного господарства настільки тісно переплетені, що дуже складно оцінити внесок тієї чи іншої галузі, це стосується транспортного забезпечення, засобів розміщення, тарного виробництва, суднобудування, судноремонту і т.д.

Рибне господарство включає велику кількість суб'єктів, діяльність яких не завжди може бути узгодженою, що призводить до зниження конкурентоспроможності виробленого продукту. У той же час розвиток рибного господарства залежить від того, наскільки максимально вони можуть задовольнити потреби клієнтів. Тому необхідним у сучасних умовах посиленої конкуренції є використання теоретичних і практичних розробок логістики.

Так, Азоев Г.А. визначає логістику, як науку управління матеріальними потоками від первинного джерела до кінцевого споживача з мінімальними витратами, пов'язаними з рухом товарів і відносяться до нього потоком інформації. [4, с. 12]

І.М. Карп вважає, що логістика є процесом, організацією, сукупністю діяльності, інтеграцією, інфраструктурою, формою управління, оптимізацією, сферою економіки [3, с. 5].

Рибне господарство у процесі своєї діяльності взаємопов'язане з багатьма господарськими суб'єктами, кожен з яких має свою власну мету.

Якщо учасники зможуть систематизувати свою діяльність з метою раціоналізації спільного об'єкта управління - потокових процесів, то це призведе до більш ефективного використання ресурсів та підвищення конкурентоспроможності, як на вітчизняному, так і на світовому ринках.

В умовах ринкової економіки найважливішими чинниками ефективної економічної політики є задоволення попиту споживачів з урахуванням оптимального співвідношення ціни - якості продукції або послуг. Але при цьому необхідно враховувати супутні підвищеної якості обслуговування збільшення витрат. Тому, необхідно формування ефективної логістичної системи, яка забезпечить задоволення попиту споживачів і мінімізацію витрат, за допомогою управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками [7, с. 77]

С.В. Криківський розглядав логістичну систему, як спеціально організовану інтеграцію логістичних елементів у межах певної економічної системи для оптимізації процесів трансформації матеріального потоку. [8, с. 16]

Логістичною системою в рибному господарстві можуть бути підприємства та організації, їх кооперація, територіально-виробничі комплекси і інші варіації. Основними елементами логістичної системи у рибному господарстві виступає: транспорт, як основа пересування матеріальних потоків; складське господарство, яке забезпечує зберігання матеріалів; запаси, що забезпечують виробничу діяльність; інформація, яка взаємопов'язує всі елементи системи і забезпечує нерозривність процесу постачання, виробництва і збуту продукції; кадри та інші функціональні області, що обслуговують виробництво в рибному господарстві.

Метою формування логістичної системи у рибному господарстві є доставка товарів і послуг в конкретне місце, в заданій кількості та асортименті.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішити п'ять завдань:

- забезпечити мінімум протиріч. Протиріччями слід рахувати кожен факт, результатом якого є дисбаланс між елементами логістичної системи. Потенційні джерела таких протиріч повинні постійно перебувати під контролем.

- забезпечити мінімум запасів. Він досягається при асортиментному відповідно між обсягом наявних ресурсів і обсягом їх споживання. Запаси доцільно зменшувати до цього мінімально можливого рівня, при якому виконання договірних зобов'язань не підлягає сумніву. Той рівень запасів, при якому логістичні витрати зводяться до мінімуму, за умови забезпечення відповідного якості сервісу, є мінімальним. Для досягнення мінімуму запасів необхідно в комплексі вирішувати питання місцезнаходження, комунікацій транспорту, складування і упаковки.

- забезпечити максимум транспортної консолідації. Транспортні витрати відносяться до найбільш значним статтями логістичних витрат. Вони напряму пов'язані з обсягами переміщуваних вантажів, відстанню перевезень, видом транспорту. При цьому необхідна реалізація концепції логістики і точно в строк.

- забезпечити контроль якості вступників ресурсів. Концепція передбачає, що товарно-матеріальні цінності, які не відповідають стандартам, негайно витягуються з виробництва.

- забезпечити підтримку життєвого циклу товару. Вона здійснюється за рахунок сервісу, який виник і розвивався як реакція конкурентів на необхідність задоволення попиту. У середині кожної мікросистеми функціонують певні підсистеми, тобто підрозділи, які забезпечують взаємозв'язок усередині підприємств. До таких підсистем може ставитися закупівля, планування і управління виробництвом, збут.

У рибному виробництві при побудові логістичної системи необхідно керуватися чотирма принципами:

- узгодженість дій - в рамках логістичної системи мета повинна досягатися за рахунок координації дій компонентів;

- націленість на інтегральну ефективність - результат діяльності оцінюватися не тільки по реально досягнутої індивідуальній ефективності, а за вкладом у підвищення інтегральної ефективності системи в цілому.

- функціональність взаємодій - кожен компонент повинен виконувати певну, властиву тільки йому специфічну функцію.

- досягнення синергетичного ефекту - компоненти, об'єднані в логістичну систему, повинні отримувати більший результат, ніж сумарні можливості їх індивідуальних безсистемних дій.

Матеріальний потік є одним з основних потоків логістичної системи рибного господарства. Ефективне управління матеріальними потоками призводить до зменшення оборотних активів і зниження витрат за рахунок нормування витрат матеріалів, використання більш ефективних технологій, удосконалення управління дебіторською заборгованістю розробки маршрутів постачання.

Висновки і пропозиції. Модифікована система управління фінансово-господарською діяльністю дозволить забезпечити безперервний процес стабілізації фінансової діяльності рибної галузі. Вона може забезпечувати оперативне управління та фінансовий контроль. У рибній галузі модифікована система передбачає чотири оцінки, що дозволяють визначати тривалість, як господарських операцій, так і виробничих процедур.

Ефективне управління інформаційними потоками забезпечує нерозривність процесу постачання, виробництва і збуту продукції, і є ключовим фактором конкурентоспроможності галузі. Таке управління інформаційними потоками дозволить рибному господарству аналізувати попит споживачів, виявляти основні тенденції розвитку ринку.

Управління фінансовими потоками засноване на мінімізації фінансового циклу, під яким розуміють тимчасовий інтервал вкладення грошових коштів галузі в готову продукцію, запаси, дебіторську і кредиторську заборгованість.

Формування логістичної системи у рибному господарстві на базі модифікованої схеми критичного шляху розподілу виробничих процедур з фінансових центрів відповідальності, дозволить підвищити прибутковість і рентабельність галузі, а також підвищити показники ліквідності і стійкості, що в свою чергу забезпечить конкурентні переваги і створить позитивний імідж на ринку даної сфери виробництва.

Література:

1. Торадо М.П. Экономическое развитие: учебник / Пер. с англ. под ред. С.М. Яковлева, Л.С. Зевина. – М.: Эконом. фак-т МГУ, ЮНИТИ, 1997. – 671 с.
2. Яковлев В. Особливості демонополізації у рибному господарстві України / В. Яковлев // Економіка України. – 1995. – №7 – С. 26-35.
3. Стеченко Д.М. Розміщення продуктивних сил і регіоналістика / Д.М. Стеченко: [навч. посіб]. – К.: Вікар, 2002. – 262 с.
4. Азов Г.А. Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г.А. Азов. – М.: Центр экономики и маркетинга, 2000. – 208 с.
5. Сахал Д. Технологический процесс: концепции, модели, оценки: пер. с англ. / под ред. А.А. Рывкина. – М.: Финансы и статистика, 1985. – 366 с.
6. Ковалев В. В. Анализ баланса или как оценивается финансовая деятельность предприятия / В.В. Ковалев. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 490 с.
7. Гаджинский А. М. Логистика: Учебник для высших и средних специальных учебных заведений / А.М. Гаджинский. М.:ИВЦ «Маркетинг», 1998. 228 с.
8. Криківський Е. В., Чухрай Н. И., Чорнопыська Н. В. Логистика: компендиум и практикум: Учебное пособие. – К.: Кондор, 2006. – 340 с.

References:

1. Torado, M.P. (1997), *Jekonomicheskoe razvitie* [Economic development], JuNITI, Moscow, Russia.
2. Yakovlev V. (1995), "Osoblyvosti demonopolizatsii u rybnomu hospodarstvi Ukraine", *Ukraine's economy*, vol. 7, pp. 26-35.
3. Stechenko, D.M. (2002), *Rozmischennia produktyvnykh syl i rehionalistyka* [Placement of the productive forces and regionalism], Vikar, Kyiv, Ukraine.
4. Azojev, G.A. (2000), *Konkurencija: analiz, strategija i praktika* [Competition: analysis, strategy and practice], Centr jekonomiki i marketinga, Moscow, Russia.
5. Sahal, D. (1985), *Tehnologicheskij process: koncepcii, modeli, ocenki* [Technological process: concepts, models, evaluation], Finansy i statistika, Moscow, Russia.
6. Kovalev, V. V. (2002), *Analiz balansu ili kak ocenivaetsja finansovaja dejatel'nost' predpriyatija* [Analysis of balance or how to assess the financial activities of the company], Finansy i statistika, Moscow, Russia.
7. Gadzhinskij, A. M. (1998), *Logistika* [Logistics], IVC "Marketing", Moscow, Russia.
8. Krikavskij, E. V. and Chuhraj, N. I. (2006), *Logistika: kompendium i praktikum* [Logistics: a compendium and a workshop], Kondor, Kiev, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 13.09.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"